

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

«ТОВАРОЗНАВСТВО»

Методичні вказівки з підготовки, оформлення і захисту курсової роботи з дисципліни

для студентів денної та заочної форм навчання ступеня освіти бакалавр
факультету управління торговельно-підприємницькою
та митною діяльністю
спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»

Харків
ДБТУ
2023

Міністерство освіти і науки України

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет управління торговельно-підприємницькою
та митною діяльністю

Кафедра торгівлі, готельно-ресторанної та митної справи

**«ТОВАРОЗНАВСТВО
(ХАРЧОВІ ПРОДУКТИ ТА НЕПРОДОВОЛЬЧІ
ТОВАРИ)»**

**Методичні вказівки
з підготовки, оформлення і захисту
курсвої роботи з дисципліни**

для студентів денної та заочної форм навчання ступеня освіти бакалавр
факультету управління торговельно-підприємницькою
та митною діяльністю
спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»

Затверджено
рішенням Науково-методичної ради
факультету управління
торговельно-підприємницькою
та митною діяльністю
Протокол №   5
від   28.04.2024 р.

Харків
2023

УДК 658.62:005.52](072)

Т 56

Схвалено

на засіданні кафедри торгівлі, готельно-ресторанної та митної справи
Протокол № 15 від 05.04.2023 р.

Рецензент:

В.В Колесник, канд. техн. наук, доц. кафедри торгівлі, готельно-ресторанної та митної справи Державного біотехнологічного університету

Т 56 Методичні вказівки з підготовки, оформлення і захисту курсової роботи з дисципліни «Товарознавство (харчові продукти та непродовольчі товари)» для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля» ступеня освіти «бакалавр» факультету управління торгівельно-підприємницької та митної діяльності / укладачі С.В. Сорокіна, В.О. Акмен, Н.М. Пенкіна. Х. : ДБТУ, 2023. 50 с.

Мета видання – поглиблення знань з дисципліни та розвиток у здобувачів здатності до самостійного проведення дослідницької роботи з визначення якості товарів, продовольчої та не продовольчої груп, пошуку наукової інформації, формулювання власної думки щодо отриманих результатів. Наведено структуру, порядок виконання та оформлення курсової роботи, їх тематику, приклади складання плану та порядок оцінки результатів виконання курсової роботи.

Методичні вказівки призначені здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної, заочної форм навчання спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля».

УДК 658.62:005.52](072)

© Сорокіна С.В., Акмен В. О.,
Пенкіна Н.М., укладачі, 2023

© Державний біотехнологічний
університет, 2023

ВСТУП

Система навчання у вищій школі – багатогранний процес, який складається з цілого ряду взаємопов'язаних елементів. Серед них важливе місце посідає самостійна робота студентів. Згідно з Положенням «Про організацію навчального процесу у Вищих навчальних закладах», самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних завдань. Одним із найважливіших видів самостійної роботи є курсова робота з товарознавства. Правильна її організація сприяє активізації мислення, розвитку ініціативи, виробленню стійких навичок творчої діяльності.

Вивчення курсу «Товарознавство (харчові продукти та непродовольчі товари)» зумовлено актуальністю розв'язання проблеми забезпечення сфери торгівлі і виробництва якісними товарами, вмінням формувати і прогнозувати попит населення на непродовольчі та продовольчі товари.

Мета курсу «Товарознавство» дати майбутнім фахівцям необхідних знань з теоретичних питань та придбати навички з вивчення асортименту та показників якості непродовольчих та продовольчих товарів, вивчення споживчих властивостей товару, їх використання, зберігання, пакування, транспортування, хімічний склад, показники технічного рівня для непродовольчих товарів; факторів що впливають на формування та розширення асортименту, збереження якості товарів під час товаропросування від виробників до споживачів; контролю якості товарів та методам їх визначення: органолептичним, вимірjuвальним, експертним, реєстраційним, соціологічним тощо. Оскільки кожна група як непродовольчих так й продовольчих товарів відрізняється між собою за властивостями, умовами використання та зберігання, то в товарознавстві застосовуються знання і відомості з різних галузей науки і техніки.

У відповідності за діючими навчальними планами студентами факультету управління торгівельно-підприємницької та митної діяльності, які навчаються за спеціальністю «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» ступеня освіти «бакалавр», передбачається написання курсової роботи з дисципліни «Товарознавство» на III курсі денної та заочної форм навчання (6 семестр).

Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Товарознавство» допоможуть студенту правильно обрати тему роботи, вивчити послідовність етапів виконання курсової роботи, глибше ознайомитися з вимогами до курсової роботи.

Кафедра, на якій виконується курсова робота з дисципліни «Товарознавство» повинна розробити і забезпечити студентів методичними вказівками з підготовки та оформленню курсових робіт, в яких встановлюється обов'язковий об'єм вимог до курсової роботи.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота з дисципліни «Товарознавство (харчові продукти та непродовольчі товари)» являється проміжним етапом у підготовці фахівців спеціальністю «Підприємництво та торгівля» ступеня освіти «бакалавр» і передбачає розвинення елементів наукової творчості, необхідної для підвищення їх рівня.

Мета курсової роботи полягає у:

- формуванні глибоких знань студентів відносно основних положень товарознавства продовольчих та непродовольчих товарів;
- розширення елементів наукової творчості, необхідної для підвищення рівня бакалаврів та спеціалістів з тим, щоб фахівець на професіональному рівні міг легко орієнтуватись у властивостях конкретного товару в умовах науково-технічного прогресу і ринкової економіки;
- в опрацюванні основних положень та проблем обґрунтування особливостей і факторів, що впливають на якість товару, проблем загального управління якістю та асортиментом товарів, проблеми підтримання якості та конкурентоспроможності продукції в ринкових умовах;
- поглиблення практичних самостійних навиків роботи з науковою, практичною, патентною, нормативною літературою;
- набутті основних умінь згідно типових завдань майбутньої діяльності (класифікації; вимог споживачів до властивостей, асортименту та рівня якості товарів; методів випробувань і контролю якості; асортименту товарів, їхніх видів і різновидів, конструктивних особливостей, ознак, класифікаційних груп, кодування товарів; змін якості при зберіганні, раціональні способи зберігання та транспортування товарів);
- правильний добір і освоєння методів дослідження при рішенні задач, а також аналіз одержаних дослідних даних і обробки їх математико-статистичними методами з використанням комп'ютерної техніки.

– Головними задачами курсової роботи є:

- проаналізувати сучасний стан питання що вивчається в нашій державі і за її межами;
- продемонструвати студентами набутого знання сучасного стану ринку продовольчих та непродовольчих товарів; факторів формування їх асортименту; властивостей, видів і різновидів, конструктивних особливостей, ознак, класифікаційних груп товарів; методів випробувань і контролю якості;
- виявити вміння поглиблених практичних самостійних навиків роботи з нормативною документацією при проведенні досліджень з визначення якості споживчих властивостей продовольчих та непродовольчих товарів, їх використання, зберігання, пакування, транспортування,

– продемонструвати вміння самостійного аналізу асортименту окремих товарних груп, знання сутності процесів виробництва окремих товарів, хімічного складу, показників технічного рівня непродовольчих товарів;

– приділити особливу увагу якості та безпеці продовольчих та непродовольчих товарів, питанням сертифікації товарів, корисності та нешкідливості товарів, контролю якості товарів та методам їх визначення: органолептичним, вимірювальним, експертним, реєстраційним, соціологічним тощо.

Курсова робота має характеризуватись логічністю, доказовістю, аргументованістю і відповідати таким загальним вимогам:

- цільова спрямованість;
- чіткість побудови;
- логічна послідовність викладу матеріалу;
- глибина дослідження і повнота освітлення питань;
- переконливість аргументування;
- стислість і точність формулювань;
- конкретність викладу результатів роботи;
- достовірність висновків і обґрунтованість рекомендацій;
- грамотне оформлення;
- наявність всіх потрібних супровідних документів;
- бути виконаною і поданою на кафедру в термін, передбачений графіком навчального процесу.

Курсова робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написана без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного дослідження, обґрунтованих пропозицій – до захисту не допускається. Готовність роботи до захисту визначає керівник курсової роботи.

Слід мати на увазі, що студент самостійно пише курсову роботу і оформляє всю необхідну документацію. Теоретично і методично правильна розробка роботи і освітлення теми курсової роботи, а також її якість і зміст цілком і повністю лежать на відповідальності студента.

Студент, який не встиг своєчасно оформити результати своєї роботи чи не представив роботу з поважної причини, повинен надати відповідний документ, що підтверджує дану причину не пізніше подання наказу на його відрахування. При наявності такого документа за студентом залишається право захисту належно виконаної курсової роботи у повторну сесію.

КЕРІВНИЦТВО КУРСОВИМИ РОБОТАМИ

Для керівництва курсовими роботами кафедра товарознавства в митній справі призначає керівників – викладачів кафедри. Бажано, щоб керівництво курсовою роботою з дисципліни «Товарознавство (харчові продукти та непродовольчі товари)» виконувалося одним і тим же викладачем, який керував попереднє курсовою роботою з дисциплін «Матеріалознавство», а також планує

керувати подальшими курсовими роботами з дисциплін, згідно до навчальних планів, та дипломною роботою.

До початку виконання курсової роботи студент повинен написати заяву, в якій зазначає обраний напрям роботи та групу товарів. Підставою для призначення наукового керівника є заява від студента на ім'я завідувача кафедри (додаток А). Студент має право в заяві на тему курсової роботи вказати своє бажання виконувати курсову роботу під керівництвом конкретного викладача. При наявності можливості закріплення студента за вказаним керівником, останній повинен поставити на заяві свій підпис, що означатиме його згоду на керівництво. Остаточне рішення залишається за кафедрою.

Науковий керівник узгоджує тему роботи зі студентом, видає завдання на її виконання, зазначає строк завершення курсової роботи.

Керівник курсової роботи здійснює загальне керівництво, теоретичну і практичну допомогу студенту в період підготовки і написання курсової роботи, та виконує певні функції.

Функції наукового керівника курсової роботи:

- надає допомогу студенту при розробці плану роботи над курсовою роботою;
- встановлює календарні терміни виконання окремих частин роботи;
- здійснює науково-методичне керівництво роботою студента;
- контролює хід виконання курсової роботи;
- перевіряє закінчену курсову роботу;
- надає на комісію із перевірки курсових робіт закінчену курсову роботу, заздалегідь ознайомивши студента з оцінкою за роботу.

Обов'язки наукового керівника курсової роботи:

- скласти і видати зміст курсової роботи;
- рекомендувати студенту бібліотеки та інші установи, де він зможе знайти необхідну основну літературу, довідкові і архівні матеріали, типові проекти і інші джерела за темою курсової роботи;
- надавати консультаційну допомогу у вивченні літературних джерел, організації експериментальних робіт, виборі досліджень, обробки та аналізу отриманих даних;
- проводити систематичні, передбачені планом-графіком бесіди із студентом, давати студенту консультації, контролювати розрахункові і експериментальні результати;
- контролювати відповідність змісту курсової роботи, науковості та реальності обґрунтування висновків і пропозицій;
- контролювати хід виконання роботи і надавати поради щодо її виконання, стежити за виконанням студентом календарного плану виконання курсової роботи;
- перевіряти окремі розділи і курсову роботу в цілому.

Під час виконання розділів курсової роботи студент подає їх керівникові для перевірки. Після повернення розділів студенту він їх доопрацьовує або ж переробляє, а після остаточного узгодження оформлює у відповідності з вимогами, які ставляться до оформлення курсової роботи.

Курсові роботи виконується студентом у лабораторіях кафедри товарознавства в митній справі, науково-дослідних лабораторіях ДБТУ та інших вузів, у читальних залах ДБТУ та бібліотеках міста, у комп'ютерних класах і обчислювальному центрі університету.

При необхідності виконання деяких розділів курсової роботи за межами університету (на підприємствах промисловості та торгівлі, в науково-дослідних установах і ін.) студент зобов'язаний одержати на це дозвіл від керівника роботи і завідуючого кафедрою.

ТЕМАТИКА ТА ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Темою курсової роботи повинна бути одна з актуальних проблем сучасного товарознавства, яка відповідає завданням та умінням, передбаченим варіативною компонентою освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалавра за спеціальністю «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність».

Тематика курсових робіт розробляється кафедрою згідно з вимогами варіативної компоненти освітньо-кваліфікаційної характеристики, у відповідності до затверджених програм вивчених нормативних та вибіркового дисциплін, з врахуванням можливості виконання її практичної і експериментальної частини і висвітлює актуальну проблематику сучасного товарознавства. Тематика щорічно переглядається та поновлюється.

Тема курсової роботи обирається на підставі попередньої дослідницької роботи студента у відповідності до напрямків досліджень, що проводяться назначеним керівником чи на кафедрі взагалі.

Орієнтовна тематика курсових робіт яка розробляється кафедрою наступна:

1. *Товарознавча характеристика асортименту і вимоги до якості ....., що реалізуються на ринку м. Харкова.*
2. *Особливості класифікації та споживчих властивостей ....., товарів, що виробляються на ..... (за матеріалами .....).*
3. *Товарознавча характеристика, асортимент і споживчі властивості ....., які реалізуються на ринку м. Харкова.*
4. *Порівняльна характеристика якості вітчизняних та імпортованих ....., товарів*
5. *Товарознавча характеристика та сучасні напрямки формування асортименту товарів із .....*
6. *Асортимент і товарознавча характеристика вітчизняних та іноземних ....., товарів, які реалізуються на ринку м. Харкова*

7. Вивчення чинників, що впливають на формування споживчих властивостей ..... товарів, що виробляються на .....
8. Порівняльна характеристика хімічного складу і властивостей ....., які реалізуються у супермаркеті ..... м. Харкова.
9. Дослідження якості ..... вітчизняного виробництва, які реалізуються в торгівельній мережі України.
10. Формування асортименту та оцінка якості ..... товарів, які реалізуються у супермаркеті ..... м. Харкова.
11. Товарознавча оцінка якості .....товарів, що завозяться до України ..... (за матеріалами .....
12. Формування асортименту та товарознавча характеристика ....., що реалізуються у супермаркеті ..... м. Харкова.
13. Вивчення асортименту та товарознавча оцінка якості ..... продукції, що випускається на ..... м. Харкова.
14. Дослідження споживчих властивостей .....товарів, які реалізуються у супермаркеті ..... м. Харкова.
15. Вивчення переваг на ринку..... та оцінка якості зазначеного товару вітчизняного та імпортного виробництва.
16. Проведення оцінки якості та визначення можливих видів фальсифікації .....товарів, що поступають на ринок України.
17. Проведення ідентифікації та оцінки якості .....товарів, як об'єкта імпортується в Україну.
- 18.Визначення впливу якості .....товару та його конкурентоспроможність на вітчизняному ринку.
- 19.Дослідження якості.....товару та стратегій його просування на вітчизняному та міжнародному ринках
- 20.Дослідження якості .....товару протягом його зберігання.
- 21.Дослідження збереження якості.....товару, що надходить споживачам у різних видах пакування.

Написання курсової роботи доцільно здійснювати послідовно (введення – основна частина – висновок), після глибокого і всебічного вивчення наявної літератури. Основні етапи виконання курсової роботи:

- вибір теми і об'єкта дослідження, затвердження теми;
- складання календарного плану виконання;
- опрацювання літературних джерел і складання плану роботи;
- збирання фактичного матеріалу, проведення експериментальних досліджень;
- обробка фактичного матеріалу із застосуванням пеоом;
- написання першого варіанта тексту, подання його на ознайомлення науковому керівникові;
- усунення недоліків, написання залишкового варіанта тексту, оформлення курсової роботи;
- подання роботи на кафедру.

Курсова робота має виконуватися студентом у повній відповідності до затверджених календарного плану. У випадках відставання від графіка студент зобов'язаний надати пояснення своєму науковому керівнику або завідувачу кафедри. Порушення студентом календарного плану виконання фіксується науковим керівником, який інформує завідувача кафедри.

У відповідності до календарних етапів студент має подавати роботу частинами на переглядання керівникові та консультанта, а у встановлений графіком кінцевий термін подати завершену курсову роботу на рецензування науковому керівникові.

СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Загальними вимогами до курсової роботи є: чіткість і логічна послідовність викладання матеріалу, переконливість аргументування, стислість і ясність формулювань, що виключають неоднозначність тлумачення, конкретність викладу основних результатів і висновків, їх наукова і/або практична значущість, обґрунтованість особистих припущень і рекомендацій студента.

До структури та змісту курсових робіт висуваються вимоги як до наукової праці (ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання»), який установлює загальні вимоги до структурних елементів і правил оформлювання звітів у сфері науки й техніки. Поширюється на звіти про виконані теоретичні та/чи прикладні дослідження, науково-дослідні, дослідно-конструкторські, дослідно-технологічні роботи. Розробники: Український інститут науково-технічної і економічної інформації; Технічний комітет стандартизації «Інформація і документація. Набув чинності 1.07.2017р. Прийнятий на заміну ДСТУ 3008-95).

Курсова робота повинна послідовно містити:

- титульний аркуш;
- перелік умовних позначень, ключові слова (за необхідності);
- зміст;
- вступ;
- основну частину;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

Титульна сторінка містить найменування вищого навчального закладу, найменування кафедри, на якій вона виконувалась, тему курсової роботи, прізвище ім'я та по-батькові й інші відомості про студента, прізвище, вчене звання (посаду) наукового керівника, місто і рік (додаток Б).

Зміст курсової роботи визначається її темою і відбивається у плані, розробленому за допомогою наукового керівника. Відповідно до передбачуваної теми студент самостійно або за рекомендацією керівника підбирає літературні джерела (книги, брошури, статті та ін.) й відповідні нормативні документи і складає проект плану, який обговорює з керівником.

Якщо в курсовій роботі вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення і таке інше, то їх перелік надається в роботі у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом. Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять, наприклад: скорочення, справа – їх детальне розшифрування. Якщо в курсовій роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення і таке інше повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні. Приклад оформлення ключових слів та умовних скорочень наведено у додатку В.

Основна частина курсової роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожний розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтуванням застосованих методів досліджень. У кінці кожного розділу формулюють висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від другорядних подробиць.

Мова курсової роботи – державна, стиль – науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок, послідовність логічна. Пряме переписування у курсовій роботі матеріалів із літературних джерел є неприпустимим. Часто, через недостатній досвід студента, курсова робота буває написана не науковою соціологічною мовою, а побутовим, педагогічним, популярним, або навіть художнім стилем. Щоб уникнути подібного промаху, слід ознайомитись і узяти за зразок будь-які тексти дисертацій, монографій або наукові статті у журналах.

Приклад тем та змісту курсової роботи.

Тема: Дослідження якості ірису, що реалізується в торгівельній мережі міста Черкаси (своє місто вказується)

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

- 1.1. Аналіз основних гравців та експортно-імпортних відносин на ринку кондитерської промисловості
  - 1.2. Порядок документального оформлення кондитерських виробів при здійсненні операцій куплі-продажу
  - 1.3. Формування якості цукристих кондитерських виробів протягом виробництва
  - 1.4. Порядок ідентифікації ірису та інших кондитерських виробів при проведенні контролю якості
  - 1.5. Формуванням мети та задач дослідження
- Висновки до розділу 1

- 1.6. Мета та завдання досліджень

. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ЧАСТИНА

- 2.1. Об'єкти, предмети та методи дослідження, організація постановки

експерименту

2.1.1. Об'єкт та предмети досліджень

2.1.2. Методи проведення дослідження, математико-статистична обробка результатів

2.1.3. Схема організації та проведення експерименту

2.2 Проведення дослідження вантажів з ірисом, що надійшли до супермаркету «Класс»

2.2.1 Дослідження зразків ірису на відповідність НД за маркуванням та пакуванням

2.2.2 Дослідження органолептичних та фізико-хімічних показників якості ірису

2.2.3 Дослідження асортименту та вивчення конкурентоспроможності ірису, що представлений в супермаркетах міста

2.6 Висновки до розділу 2

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Тема: Дослідження споживчих властивостей вівсяних круп, які реалізуються у роздрібній мережі

ЗМІСТ

Ключові слова, перелік умовних скорочень

ВСТУП

РОЗДІЛ 1 АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРНИХ ДАНИХ

1.1. Характеристика виробників круп та їх конкурентні стосунки на ринку

1.2. Технологія виробництва вівсяних круп

1.3. Товарознавча характеристика зернових культур та круп із них

1.3.1. Класифікація та асортимент круп

1.3.2. Класифікація та характеристика споживчих властивостей вівсяних круп

1.3.3. Напрямки підвищення якості та біологічної цінності круп

1.3.4. Пакування, маркування, транспортування круп

1.4. Висновки з огляду літератури, з обґрунтування обраного напрямку роботи, мета та задачі досліджень

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ЧАСТИНА

2.1. Об'єкти, предмети, методи та порядок проведення досліджень

2.1.1. Об'єкт та предмети досліджень

2.1.2. Методи проведення та методики математико-статистичної обробки одержаних результатів дослідження

2.1.3. Схема організації та проведення експерименту

2.2. Асортимент та організація торгівлі крупами у супермаркетах та оптових складах

2.3. Дослідження споживчих властивостей вівсяних круп

- 2.3.1. Товарознавча характеристика пакування та маркування дослідних зразків вівсяних круп
- 2.3.2. Дослідження органолептичних показників якості вівсяних круп
- 2.3.3. Дослідження фізико-хімічних показників якості вівсяних круп
- 2.3.4. Дослідження переваг споживачів при купівлі круп

Висновки до розділу 2

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Тема: Асортимент і товарознавча характеристика емалевих фарб вітчизняних та іноземних виробників, які реалізуються на ринку м. Харкова

ЗМІСТ

Ключові слова, перелік умовних скорочень

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.1. Аналіз українського та світового ринку лакофарбових матеріалів
- 1.2. Товарознавча характеристика споживчих властивостей і якості лакофарбових матеріалів
  - 1.2.1. Загальна характеристика лакофарбових матеріалів
  - 1.2.2. Технологія виробництва лакофарбових матеріалів
  - 1.2.3. Споживчі властивості лакофарбових матеріалів
- 1.3. Умови та терміни зберігання лакофарбових матеріалів
- 1.4. Упакування та маркування лакофарбових матеріалів
- 1.5. Формуванням мети та задач дослідження

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ЧАСТИНА

- 2.1. Об'єкти, предмети та методи дослідження, організація постановки експерименту
  - 2.1.1. Об'єкт та предмети досліджень
  - 2.1.2. Методи проведення дослідження, математико-статистична обробка результатів
  - 2.1.3. Схема організації та проведення експерименту
- 2.2. Аналіз асортименту емалевих лакофарбових матеріалів, що реалізуються на ринку м. Харкова
- 2.3. Товарознавча характеристика емалевих лакофарбових матеріалів вітчизняних та іноземних виробників, які реалізуються на ринку м. Харкова
  - 2.3.1. Визначення пакування та маркування емалевих лакофарбових матеріалів
  - 2.3.2. Товарознавча характеристика органолептичних показників якості досліджуваних зразків емалевих фарб
  - 2.3.3. Товарознавча характеристика технологічних показників якості досліджуваних зразків емалевих фарб

Висновки до розділу 2
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

Тема: *Формування асортименту та товарознавча характеристика махрових рушників, що реалізуються у супермаркеті «Класс» м. Харкова*

ЗМІСТ

Ключові слова, перелік умовних скорочень
ВСТУП

РОЗДІЛ 1. АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

- 1.1. Стан ринку легкої промисловості та виробництва бавовняних тканин
- 1.2. Товарознавча характеристика махрових бавовняних тканин
- 1.3. Особливості споживчої оцінки якості махрових бавовняних рушників
- 1.4. Висновки з огляду літературних джерел, мета та задачі дослідження

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ЧАСТИНА

- 2.1. Об'єкт, предмети, методи дослідження, постановка експерименту
  - 2.1.1. Об'єкт та предмети досліджень
  - 2.1.2. Методи та методики проведення дослідження
  - 2.1.3. Схема організації та проведення експерименту
- 2.2. Товарознавча характеристика асортименту та організації торгівлі махровими бавовняними рушниками у супермаркеті «Класс»
- 2.3. Товарознавча характеристика упакування та маркування махрових бавовняних рушників
- 2.4. Товарознавча характеристика органолептичних показників якості махрових рушників
- 2.5. Товарознавча характеристика фізико-хімічних показників якості та сортності махрових рушників

Висновки до розділу 2

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

Тема: *Дослідження споживчих властивостей керамічних горщиків для квітів, які реалізуються у супермаркеті «Рост»*

ЗМІСТ

Ключові слова, перелік умовних скорочень
ВСТУП

РОЗДІЛ 1 АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРНИХ ДАНИХ

- 1.1. Огляд українського ринку керамічних виробів
- 1.2. Технологія виробництва керамічних горщиків для квітів
- 1.3. Товарознавча характеристика гончарних квіткових горщиків
  - 1.3.1. Класифікація та асортимент гончарних виробів
  - 1.3.2. Класифікація гончарних квіткових горщиків

- 1.3.3. Вимоги до якості квіткових горщиків
- 1.3.4. Пакування, маркування, транспортування квіткових горщиків
- 1.4. Висновки з огляду літератури, з обґрунтування обраного напрямку роботи, мета та задачі досліджень

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ЧАСТИНА

- 2.1. Об'єкти, предмети, методи та порядок проведення досліджень
  - 2.1.1. Об'єкт та предмети досліджень
  - 2.1.2. Методи проведення та методики математико-статистичної обробки одержаних результатів дослідження
  - 2.1.3. Схема організації та проведення експерименту
- 2.2. Асортимент та організація торгівлі керамічними горщиками для квітів у супермаркеті «Рост»
- 2.3. Дослідження споживчих властивостей керамічних горщиків для квітів
  - 2.3.1. Товарознавча характеристика пакування та маркування дослідних зразків керамічних горщиків для квітів
  - 2.3.2. Дослідження органолептичних показників якості
  - 2.3.3. Дослідження фізико-хімічних показників якості

Висновки до розділу 2

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Тема: *Товарознавча оцінка якості меблів іноземного виробництва, що імпортуються фірмою «MEBEL4YOU» (за матеріалами фірми «MEBEL4YOU»)*

ЗМІСТ

Ключові слова, перелік умовних скорочень

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

- 1.1. Аналіз сучасних тенденцій світового ринку меблі
- 1.2. Властивості сировини та матеріалів, що застосовуються для виготовлення вітчизняних та імпортних м'яких меблів
- 1.3. Товарознавча характеристика якості меблі
- 1.4. Обґрунтування обраної теми
- 1.5. Мета та задачі досліджень

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ЧАСТИНА

- 2.1. Постановка експерименту, об'єкти, предмети та методи досліджень
  - 2.1.1. Об'єкти та предмети дослідження
  - 2.1.2. Методи проведення досліджень
  - 2.1.3. Порядок проведення досліджень
- 2.2. Характеристика діяльності фірми «MEBEL4YOU»
- 2.3. Товарознавча оцінка зразків диванів, що реалізуються у мережі магазинів Харківського представництва «MEBEL4YOU»

- 2.3.1. Товарознавча характеристика маркування і пакування зразків меблі
- 2.3.2. Загальний опис зразків та оцінка відповідності розмірів зразку еталону
- 2.3.3. Товарознавча характеристика функціональних показників якості меблі
- 2.3.4. Товарознавча оцінка технологічних показників якості меблі
- 2.3.5. Товарознавча характеристика естетичних властивостей меблі

Висновки до розділу 2

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Тема: *Товарознавча характеристика асортименту і якості вітчизняних та імпортованих засобів особистої гігієни*

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.1. Аналіз експортно-імпортованих стосунків на ринку косметичних товарів, зокрема засобів особистої гігієни
- 1.2. Характеристика сировини, що використовується для виробництва засобів особистої гігієни за кордоном та в Україні
- 1.3. Товарознавча характеристика засобів особистої гігієни
- 1.4. Сучасний асортимент вітчизняних та імпортованих засобів особистої гігієни
- 1.5. Обґрунтування необхідності подальших досліджень, мета та задачі досліджень

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ЧАСТИНА

- 2.1. Об'єкти та методи досліджень, організація постановки експерименту
  - 2.1.1. Об'єкти, предмети та методи досліджень
  - 2.1.2. Організація постановки експерименту
- 2.2. Товарознавча характеристика засобів особистої гігієни вітчизняного та закордонного виробництва
- 2.3. Товарознавча характеристика пакування та маркування гелів для душу
- 2.4. Товарознавча характеристика органолептичних показників якості гелів для душу
- 2.5. Товарознавча характеристика фізико-хімічних показників якості гелів для душу
- 2.6. Споживчий аналіз показників безпеки та порівняльна характеристика якості гелів для душу вітчизняного та закордонного виробництва

Висновки до розділу 2

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ПЕВНИХ РОЗДІЛІВ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота складається зі вступу, певних розділів, висновків, списку використаної літератури, додатків. Основна частина роботи складається з розділів, підрозділів, пунктів і підпунктів. Вони нумеруються (окрім вступу, висновку, списку літератури, додатків) арабськими цифрами. Кожен підрозділ, пункт та підпункт повинні містити закінчену інформацію. В курсовій роботі треба використовувати одиниці системи Сі.

Приклад:

ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ

ЗМІСТ

КЛЮЧОВІ СЛОВА

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ (якщо існує потреба)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1.1 .Аналіз даних літератури.

1.2 .Висновок з огляду літератури з обґрунтуванням обраного напрямку досліджень.

1.3 .Мета і завдання досліджень курсової роботи.

РОЗДІЛ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ЧАСТИНА

2.1.Предмет та об'єкти досліджень, організація постановки експерименту, перелік нормативних документів.

2.2.Результати експериментальних досліджень, їх обговорення.

2.3.Обробка результатів досліджень з визначенням абсолютної похибки вимірювань.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Бажано ілюструвати текст курсової роботи таблицями, графічними матеріалами і схемами, графіками, діаграмами тощо.

Звернути увагу! До структури та змісту курсових робіт висуваються вимоги як до наукової праці (ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання»)

1. Вступ

Це один з найскладніших і важливіших розділів курсової роботи, фактично його «обличчя». Вступ в короткому вигляді повинне відображати зміст всієї роботи. Зі вступу потрібно починати курсову роботу, описуючи її в загальних рисах, і вступом же закінчувати – доповнюючи його одержаними в ході написання роботи матеріалами звіряючи відповідність написаної вже роботи з прописаними у вступі методологічними положеннями, відточуючи формулювання останніх.

Головним завданням вступу є обґрунтування актуальності і практичної значущості обраної теми курсової роботи, особливостей постановки і вирішення питань стосовно конкретних напрямів дослідження.

Вступ починається з обґрунтування актуальності вибраної теми. Актуальний – «важливий, істотний для сьогодення часу». Таким чином, студент повинен показати, що звернення до обраної їм теми, співвіднесено з науковою проблемою, в рамках якої вона досліджується є важливим для теперішнього часу. Важливість може бути різноплановою – для науки, для практики, для інших цілей.

Кажучи про актуальність, необхідно перерахувати тих фахівців (товарознавців, філософів, педагогів, фахівців інших областей знань), які розробляли схожу проблему, заклали методологічні основи досліджень в даній галузі, провели експериментальні дослідження, виділили основні аспекти розгляду проблеми.

Обсяг вступу не повинний перевищувати 2-3 сторінок.

2. Розділ 1 – Аналітичний огляд літературних джерел

Для виконання даного розділу курсової роботи особливе значення має правильне узагальнення накопиченого теоретичного матеріалу, групування та обробка даних, на основі яких проводиться кваліфікований аналіз, обґрунтовуються пропозиції. Ця частина досліджень носить характер системного і глибинного аналізу теоретичних проблем досліджуваного об'єкту (аналіз понятійного апарату, дослідження процесу що вивчається, і т.д.).

Приводиться літературний огляд з питань, що вивчаються, досягнень науки і передового досвіду. Теоретично обґрунтовуються емпіричні гіпотези, а так само план подальшого експерименту і напрямки досліджень. Для цього у розділі розкриваються практично всі поняття, що містяться в назві курсової роботи, описується і систематизується те, що було зроблено попередниками з обраного напрямку досліджень.

При обґрунтуванні актуальності і розгляді теоретичних основ вибраної теми необхідно, перш за все, використовувати законодавчі акти (державні і регіональні) внутрівідомчі інструкції і інші розпорядні документи з вибраної для дослідження проблеми. Студент повинен самостійно підібрати літературу з обраної теми, використовуючи для цього систематичні і алфавітні каталоги бібліотек. За допомогою при підборі літератури слід звертатися до бібліографів в бібліотеках і до наукового керівника.

У процесі підготовки та написання розділу з огляду літературних джерел, корисним є ознайомлення із науковою літературою за останні 15 років: статтями у збірниках наукових праць, тезами доповідей до конференцій, виступами провідних науковців за тематиками аналогічними чи спорідненими з обраною темою досліджень. Великий об'єм інформації може бути одержаний з Інтернет серверів численних недержавних агентств і з серверів організацій, що спеціалізуються на наданні консалтингових послуг у відповідних областях.

При підготовці до написання курсової роботи необхідно ознайомитися з опублікованими за обраною темою монографіями, статтями в журналах за

останні 2-3 роки. Можна також використовувати опубліковані статистичні данні, інформацію з енциклопедій та довідників, матеріали навчальної та науково-публіцистичної літератури.

Підбираючи і вивчаючи літературні джерела, доцільно завести свій каталог в електронному вигляді або у вигляді набору карток. Наявність такого каталогу значно полегшить і прискорить складання, згодом, списку використаної літератури та дозволить зробити цей список більш точним.

При виконанні першого розділу треба пам'ятати, що перший розділ буде утворюватися не на простому копіюванні тексту з літературного джерела чи переліку даних наданих кожним автором, а на аналізі студентом з оцінкою–коментарем: з чим студент згоден і буде використовувати у подальшій роботі, а з чим можливо, не згоден і чому. При визначенні позиції різних авторів, не слід захоплюватися рясним цитуванням. Краще висловлювати ідеї і позиції різних авторів своїми словами, лише роблячи посилання на їх роботи.

Таким чином у першому розділі здійснюється аналіз джерел з позицій:

- різних точок зору на досліджувану проблему;
- найбільш прийнятної і обґрунтованої точки зору у представленні студента, що виконує роботу;
- пошуку відповідей на питання (сформульовані у вступі) на основі бібліографічного огляду.

Завершується розділ висновками, де студент стисло висловлює основні думки та проблеми, що витікають з кожного підрозділу, пункту та підпункту та послідовно підводить до визначення необхідності проведення подальших експериментальних досліджень з обраної теми роботи. Також формулює мету та певні задачі курсової роботи, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети роботи.

Мета – наукові і практичні результати, які повинні бути досягнуті у результаті проведення дослідження. Основні цілі досліджень повинні розрізнятися за кінцеве отриманим результатом – описом властивостей, характеристик, показників якості, технологій предмету досліджень (пошук нових характеристик або уточнення описаних раніше в літературі).

Визначення завдань – це вибір шляхів і засобів для досягнення мети дослідження. Завдання являють собою послідовні етапи організації і проведення дослідження з початку і до кінця. Завдань може бути сформульовано від трьох до розумно необмеженої кількості – залежно від логіки дослідження, що проводиться.

Завдання повинні бути сформульовані безумовно і чітко в межах намічених майбутніх досліджень. Їх формулювання можуть відповідати назвам розділів і окремих пунктів в курсовій роботі. Перелік завдань повинен допомогти зрозуміти характер курсової роботи.

Обсяг першого розділу не повинен перевищувати 35-40% загального обсягу курсової роботи.

3. Розділ 2 – Експериментальна частина

У даному розділі викладаються результати досліджень, що були отримані особисто студентом при виконанні курсової роботи за обраною темою. Цей розділ може складатися з декількох підрозділів, кожний з яких, може мати пункти та підпункти.

Спочатку у даному розділі формулюються: об'єкт, предмет, методи досліджень, порядок проведення досліджень.

В підрозділі «Об'єкт та предмети досліджень» дається перелік товарів, які досліджувались в курсовій роботі. Об'єкт дослідження – це ті найбільш значущі з практичної або теоретичної точки зору властивості, сторони чи особливості об'єкту, які підлягають безпосередньому вивченню. Як правило, об'єкт дослідження і тема дослідження співзвучні. Предмет дослідження – це ті товари, які досліджуються.

В підрозділі «Методи досліджень» дається перелік таких методик які використовувались при дослідженнях. Якщо автором використовувались загальновідомі методики, на які існують стандарти, то їх не описують, а тільки наводять в списку використаних джерел назву і номер стандарту. Якщо використовувались нові методики, або ті, на які відсутні стандарти, а існують в літературі прописки, то вони описуються детальніше, це стосується і методик, розроблених самим автором. Джерела літератури, з яких наведено методики досліджень включаються в список використаних джерел.

Вибір методів дослідження обумовлений особливостями об'єкту і предмету дослідження і поставленими цілями в курсовій роботі.

Також у даному розділі, у підрозділі «Методи досліджень» повинні надаватись закони, нормативні інструкції та документи про якість товарів та відносно митного оформлення, що використовувались при проведенні досліджень.

У підрозділі «Порядок проведення досліджень» надається послідовність проведення досліджень у курсовій роботі у вигляді поетапної схеми, складеної у довільному вигляді.

З метою підтримки набутих навичок роботи на ЕОМ і умінь з алгоритмізації та складання програм кожен студент у курсовій роботі повинний використати комп'ютер. Не можна обмежитися використанням стандартної програми для аналізу динаміки основних показників під час стислої характеристики об'єкта дослідження або використати тільки програму-редактор для друку і оформлення тексту та ілюстрацій. Потрібні використання адаптованої студентом стандартної програми (підтримується можливість розробки власної програми) для спрощення трудомістких розрахунків у аналітичному чи експериментальному розділі.

Для виконання даного розділу курсової роботи особливе значення має накопичення, правильна обробка та узагальнення накопичених результатів проведених експериментальних досліджень. При проведенні досліджень необхідно відпрацьовувати не менше трьох послідовних вимірювань одного показника, за кінцевий результат беруть середнє арифметичне значення за

розрахунком між усіма отриманими результатами. Потім необхідно провести математичну обробку отриманих експериментальних даних з врахуванням похибки вимірювань. При цьому автор роботи повинен користуватись методами статистично-математичного аналізу обробки експериментальних даних у товарознавстві, використовуючи комп'ютерні програми.

Оброблені та узагальнені данні, як правило, представляються в роботі у вигляді таблиць, графіків чи діаграм. Перед представленням результатів експериментальних досліджень бажано надати опис та обґрунтування необхідності проведення даного дослідження та охарактеризувати вплив показнику на якість об'єкту досліджень (товару чи ін.). Кожна таблиця чи графічний матеріал повинен супроводжуватись висновками з обґрунтуванням отриманих результатів чи думкою автора досліджень про можливий позитивний чи негативний вплив якихось чинників на приведені результати. При формулюванні висновків автор роботи консультується з керівником.

Після розділу повинні бути надані кваліфіковані висновки, що формуються на основі узагальнення отриманих результатів досліджень з оцінкою автора відносно відповідності діючій нормативній документації.

Відповідність за наведені у розділі данні несе автор роботи.

Обсяг даного розділу не повинний перевищувати 60-65% загального обсягу курсової роботи.

4. Висновки і пропозиції

Висновки і пропозиції, що наводяться в окремому розділі курсової роботи є стислим викладенням підсумків проведеного дослідження. Саме тут скорочено наводяться найбільш важливі теоретичні положення, які містять формулювання розв'язаної проблеми, оцінка результатів дослідження з точки зору відповідності мети курсової роботи та поставленим завданням, пропозиції щодо удосконалення досліджуваного напрямку діяльності, які було детально обґрунтовано у розділах. У висновках не можуть з'явитися експериментальні результати та пропозиції, які не було розглянуто у розділах.

Висновки можливо оформлювати у вигляді переліку, який нумерується арабськими цифрами.

Обсяг висновків і пропозицій не повинний перевищувати 3-5 сторінок.

5. Список використаної літератури

Використані в процесі роботи спеціальні літературні джерела указуються в кінці курсової роботи перед додатками. Список використаної літератури не входить в основний об'єм роботи. На кожне літературне джерело в тексті роботи обов'язково повинне бути хоч би одне посилання.

Список літератури може бути складений або у порядку згадки літературних джерел в курсовій роботі або в алфавітному порядку. Перший спосіб зручніше, оскільки в цьому випадку легше указувати посилання на літературу в тексті курсової роботи.

При складанні списку літератури в алфавітному порядку слід дотримуватися наступних правил розташування:

- 1) законодавчі акти і ухвали уряду Верховної Ради;
- 2) спеціальна наукова література;
- 3) методичні, довідкові і нормативні матеріали, статті періодичного друку;
- 4) веб-адреси серверів Internet.

При посиланні на літературу в тексті роботи приводиться порядковий номер джерела, поміщений в квадратні дужки, наприклад – [4], [5-8],[4, 7]. При приведенні дослівної цитати з джерела вказується також сторінка, на якій міститься дана цитата. Наприклад: «Програмне забезпечення – це сукупність програм системи обробки даних і програмних документів, необхідних для експлуатації цих програм» [7, стор. 18].

Приклад оформлення списку літератури наведено у додатку Д.

6. Додатки

Додатки до курсової роботи мають містити інформаційні матеріали, що становлять базу аналітичних досліджень згідно з обраною темою (статті, тези доповідей, отримані дипломи і грамоти за участь в олімпіадах, конкурсах, конференціях, патенти, акти впровадження та ін.). Крім того, у додатки доцільно включати допоміжний матеріал, потрібний для повноти сприйняття курсової роботи:

- реальні документи підприємства;
- рекламні матеріали;
- проміжні математичні доведення, формули, розрахунки;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- інструкції, методики, опис алгоритмів і програм вирішення завдань на ЕОМ, що розроблені в процесі виконання курсової роботи;
- ілюстрації допоміжного характеру.

Додатки оформляються як продовження курсової роботи на подальших її сторінках, і розміщуються в порядку посилань у тексті курсової роботи, але до основної нумерації не включаються. Зміст додатків визначається студентом за узгодженням з науковим керівником. При цьому в основному тексті роботи доцільно залишити тільки той ілюстративний матеріал, який дозволяє безпосередньо розкрити зміст висловлюваної теми. Допоміжний же матеріал виноситься в додатки. Об'єм додатків не обмежується, тому обсяг основних розділів можна регулювати за рахунок перенесення ілюстративного матеріалу в додатки або з додатків.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер г, є, і, ї, й, о, ч, ь, наприклад, додаток А, додаток Б.

Додаток повинний мати заголовок. Якщо додатки однорідні по своєму складу, то за необхідності вони можуть бути поділені на розділи й підрозділи, які нумерують у межах певного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: „А.2” – другий розділ додатка А; Ілюстрації, таблиці і формули, розміщені в додатках,

нумерують у межах певного додатка, наприклад: „рис. Д.1.2” – другий рисунок першого розділу додатка Д; „формула (А. 1)” – перша формула додатка А.

ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1. Загальні вимоги

Курсову роботу друкують машинописним способом або за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) через півтора міжрядкових інтервали до тридцяти рядків на сторінці. Мінімальна висота шрифту 1,8 мм. Можна також використати папір форматів у межах від 203x288 до 210x297 мм і подати таблиці та ілюстрації на аркушах формату А3.

Обсяг основного тексту курсової роботи має становити 2,5-3,0 авторських аркушів (45-55 рукописних сторінок). Зазначений вище обсяг курсової роботи розрахований на використання при її оформленні комп'ютерів з використанням шрифтів текстового редактора Word шрифт Time New Roman розміру 14 з полуторним міжрядковим інтервалом.

Текст курсової роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – не менше 20 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє – не менше 20 мм, нижнє – не менше 20 мм.

Шрифт друку повинен бути чітким, стрічка чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту повинна бути однаковою.

Вписувати в текст курсової роботи окремі іншомовні слова, формули, умовні знаки можна чорнилом, тушшю, пастою тільки чорного кольору, при цьому щільність вписаного тексту повинна бути наближеною до щільності основного тексту.

Друкарські помилки, описки і орфографічні неточності, які виявилися під час написання курсової роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого тексту (фрагменту малюнка). Допускається наявність не більше двох виправлень на одній сторінці.

Роздруковані на ЕОМ програмні документи повинні відповідати формату А4 (мають бути розрізаними), їх включають до загальної нумерації сторінок курсової роботи розміщують, як правило, в додатках.

Текст основної частини курсової роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти. Заголовки структурних частин курсової роботи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «ДОДАТКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», друкують великими літерами симетрично до набору. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку є кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці у

підбір до тексту. Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнюватися 1 інтервалу.

Кожну структурну частину курсової роботи треба починати з нової сторінки.

До загального обсягу курсової роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів курсової роботи підлягають суцільній нумерації.

2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків (малюнків), таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок курсової роботи. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини курсової роботи, як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Треба звернути увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини курсової роботи, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна друкувати: «1. ВСТУП» або «Розділ 6. ВИСНОВКИ». Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера ставиться крапка, а потім друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу крапка не ставиться, наприклад: «2.3» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок пункту.

Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках курсової роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, малюнок або креслення, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування у тексті або в додатках. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового

номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в розділі курсової роботи подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначеннями номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Якщо в розділі курсової роботи одна таблиця, її нумерують за загальними правилами. При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовж. табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовж. табл. 1.2».

Формули в курсовій роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Примітки до тексту і таблиць, в яких наводять довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші кілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. ...
2. ...

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

3. Ілюстрації

Ілюструють курсову роботу, виходячи із певного загального задуму, за ретельно продуманим тематичним планом, що допомагає уникнути ілюстрацій випадкових, пов'язаних із другорядними деталями тексту і запобігти невиправданим пропускам ілюстрацій до найважливіших тем. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів. За необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий підпис).

Підпис під ілюстрацією зазвичай має чотири основних елементи:

– найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис.», а не «Мал.»;

– порядковий номер ілюстрації, який вказується без знаку номера (№) арабськими цифрами через крапку, де перша цифра означає розділ до якого відноситься ілюстрація, а друга цифра є порядковим номером ілюстрації у даному розділі. Наприклад: Рис 2.1 – «Назва...» – відноситься до II розділу і є

першим по порядку розташування у даному розділі; Рис 2.2 – «Назва...» – відноситься до II розділу і є другим по порядку розташування у даному розділі.

– тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного;

– експлікацію, яка будується так: деталі сюжету позначають цифрами, які виносять у підпис, супроводжуючи їх текстом.

Треба зазначити, що експлікація не замінює загального найменування сюжету, а лише пояснює його.

Приклад:

Рис. 1.2 – Схема розміщення елементів касети:

1 – розмотувач плівки;

2 – сталеві ролики;

3 – привідний валик;

4 – опорні стояки.

Основними видами ілюстративного матеріалу в курсовій роботі є: креслення, технічний рисунок, схема, фотографія, діаграма і графік. Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках «(рис. 3.1)» або зворот типу: «...як це видно з рис. 3.1» або «... як це показано на рис. 3.1».

Якість ілюстрацій повинна забезпечувати їх чітке відтворення (електрографічне копіювання, мікрофільмування). Ілюстрації виконують чорнилом, тушшю або пастою чорного кольору на білому непрозорому папері. У курсовій роботі слід застосовувати лише штрихові ілюстрації й оригінали фотознімків. Фотознімки розміром, меншим за формат А4, наклеюють на стандартні аркуші білого паперу формату А4. За необхідності – для уточнення пояснення – можливо використовувати кольорове представлення ілюстрацій.

4. Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлюватися у вигляді таблиць.

Приклад побудови таблиці.

Таблиця 2.1 (номер) – Результати дослідження органолептичних показників якості (Назва таблиці)

Головка	Заголовки граф
	Підзаголовки граф
Рядки	
Боковик (заголовки рядків)	Графи (колонки)

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери, з абзацного виступу. Розширення як і у тексті. Назву наводять жирним шрифтом.

Назва таблиці має бути стислою і відбивати зміст таблиці.

Номер таблиці зазначається двома цифрами через крапку, де перша цифра означає розділ до якого відноситься таблиця, а друга цифра є порядковим номером таблиці у даному розділі. Наприклад «Таблиця 2.1» – відноситься до II розділу і є першою по порядку розташування у даному розділі; «Таблиця 3.2» – відноситься до III розділу і є другою по порядку розташування у даному розділі.

За логікою побудови таблиці її логічний суб'єкт, або підмет (позначення тих предметів, які в ній характеризуються), розміщують у боковнику, головці, чи в них обох, а не у прографці; логічний предикат або присудок таблиці (тобто дані, якими характеризується підмет) – у прографці, а не в головці чи боковнику. Кожен заголовок над графою стосується всіх даних цієї графи, кожен заголовок рядка в боковнику – всіх даних цього рядка.

Заголовок кожної графи в головці таблиці має бути по можливості коротким. Слід уникати повторів тематичного заголовка в заголовках граф, одиниці виміру зазначати у тематичному заголовку, виносити до узагальнюючих заголовків слова, що повторюються.

Боковик, як і головка, потребує лаконічності. Повторювані слова тут також виносять у об'єднувальні рубрики; загальні для всіх заголовків боковика слова розміщують у заголовку над ним.

У прографці повторювані елементи, які мають відношення до всієї таблиці, виносять у тематичний заголовок або в заголовок графи; однорідні числові дані розміщують так, щоб їх класи збігалися; неоднорідні – посередині графи; папки використовують тільки замість однакових слів, які стоять одне під одним.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків повинна бути не меншою 8 мм. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті, так, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку курсової роботи або з поворотом за стрілкою годинника. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. При перенесенні таблиці на наступну сторінку назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки. Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головку, в другому – боковик.

Якщо текст, який повторюється в графі таблиці, складається з одного

слова, його можна замінювати лапками; якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами «*Te same*», а далі лапками. Ставити лапки замість цифр, марок, знаків, математичних і хімічних символів, які повторюються, не можна. Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

5. Формули

При використанні формул необхідно дотримуватися певних правил.

Найбільші, а також довгі і громіздкі формули, котрі мають у складі знаки суми, добутку, диференціювання, інтегрування, розміщують на окремих рядках. Це стосується також і всіх нумерованих формул. Для економії місця кілька коротких однотипних формул, відокремлених від тексту, можна подати в одному рядку, а не одну під одною. Невеликі і нескладні формули, що не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «*де*» без двокрапки.

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишити не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=), або після знаків плюс (+), мінус (–), множення (×).

Нумерувати слід лише ті формули, на які є посилання в наступному тексті. Інші нумерувати не рекомендується. Порядкові номери позначають арабськими цифрами в круглих дужках біля правого поля сторінки без крапок від формули до її номера. Номер, який не вміщується у рядку з формулою, переносять у наступний нижче формули. Номер формули при її перенесенні вміщують на рівні останнього рядка. Якщо формулу взято в рамку, то номер такої формули записують зовні рамки з правого боку навпроти основного рядка формули. Номер формули-дробу подають на рівні основної горизонтальної риски формули. Номер групи формул, розміщених на окремих рядках і об'єднаних фігурною дужкою (парантезом), ставиться справа від вістря парантеза, яке знаходиться в середині групи формул і спрямовано в сторону номера.

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула входить до речення як його рівноправний елемент. Тому в кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації. Двокрапку перед формулою ставлять лише у випадках, передбачених правилами пунктуації: а) у тексті перед формулою є узагальнююче слово; б) цього вимагає побудова тексту, що передус формулі.

Розділовими знаками між формулами, котрі йдуть одна під одною і не відокремлені текстом, можуть бути кома або крапка з комою безпосередньо за формулою до її номера.

Розділові знаки між формулами при парантезі ставлять всередині

парантеза. Після таких громіздких математичних виразів, як визначники і матриці, можна розділові знаки не ставити.

6. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

При написанні курсової роботи студент повинен посилатися на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в роботі, або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена курсова робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли наявний у них матеріал, не включений до останнього видання.

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке є посилання в курсовій роботі.

Посилання в тексті курсовій роботі на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1-7]...».

Коли в тексті курсової роботи необхідно зробити посилання на складову частину чи конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у виносках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Приклад:

Цитата в тексті: «... незважаючи на пріоритетне значення мовних каналів зв'язку між діловими партнерами, ні в якому разі не можна ігнорувати найбільші канали передачі інформації /6/1)».

Відповідний опис у переліку посилань:

6. Дороніна М.С. *Культура спілкування ділових людей: Навч. посіб.* - К.: КМ Академія, 1998, - 192 с.

Відповідне подання виноски:

/6/ 1) розд. 1. Ділове спілкування, с. 29.

Рекомендується в основному тексті або у заключних абзацах розділів давати посилання на особисті наукові праці студента (перелік яких наведено в списку літературних даних).

Посилання на ілюстрації курсової роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «рис. 1.2».

Посилання на формули курсової роботи вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад «... у формулі (2.1)».

На всі таблиці курсової роботи повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «...у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

– текст цитати починається і закінчується папками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

– цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

– кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

– при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

– якщо необхідно виявити ставлення студента до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

– коли наводять цитату, виділяючи в ній деякі слова, то робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали студента, а весь текст застереження вміщується у круглі дужки. Варіантами таких застережень є: (*курсив наш. – П.І.*), (*підкреслено мною. – П.І.*), (*розбивка моя. – П.І.*).

Перед зшиванням і подальшим пред'явленням курсової роботи на кафедру необхідно перевірити:

– ідентичність заголовків в змісті і в роботі, а також їх загальну редакційну узгодженість;

– правильність підкладки листів (їх послідовність і розміщення щодо корінця);

– правильність нумерації рисунків, таблиць, додатків; загальну редакційну узгодженість таблиць і написів;

– наявність посилань на рисунки, таблиці, додатки, літературу; правильність посилань;

– наявність всіх підписів на титульному листі;

– відсутність олівцевих позначок і елементів оформлення в олівці;

– наявність крізної нумерації сторінок і відповідність їй змісту.

8.7. Список використаних джерел

Перелік джерел, на які є посилання в основній частині курсової роботи, наводять у кінці тексту роботи (після висновку), починаючи з нової сторінки. У відповідних місцях тексту мають бути посилання.

Бібліографічні описи в переліку посилань подають у порядку, за яким вони вперше згадуються в тексті. Порядкові номери описів у переліку є посиланням в тексті (номери посилання).

У список літературних джерел включають всі використані джерела (30–40 найменувань). Посилання на підручники не допускаються.

Бібліографічні описи посилань у переліку наводять відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

Відомості про книги повинні включати: прізвище та ініціали автора, заголовок книги, місце видання, видавництво та рік видання, кількісну характеристику (обсяг в сторінках і кількість ілюстративного матеріалу). За наявності трьох і більше авторів допускається вказувати прізвище і ініціали тільки першого з них і слова «та ін».

Відомості про статтю з періодичного видання (журнал, газета та ін.) повинні включати: прізвище та ініціали автора, заголовок статті, найменування видання (газети, журналу та ін.), серії (якщо вона є), рік випуску, номер видання (журналу, газети та ін.), сторінок, на яких розміщена стаття; найменування видання, серії, пишуть без лапок.

Відомості про стандарт (технічні умови) повинні включати позначення й найменування стандарту.

Приклади оформлення списку літературних джерел можна подивитись у Додатку, до даних методичних вказівок, та у ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» .

8.8. Додатки

Додатки оформлюються як продовження курсової роботи на її наступних сторінках, розташовуючи їх в порядку появи посилань на них у тексті роботи. Кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої повинно бути надруковано слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Е, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад: «Додаток А», «Додаток Б», і т.д. Додатки повинні мати спільну з рештою курсової роботи наскрізну нумерацію сторінок.

Якщо у курсовій роботі як додаток використовується документ, що має самостійне значення і оформлюється згідно вимог до документу даного виду, його копію розмішують у роботі без змін в оригіналі. Перед копією документу вмішують аркуш, на якому посередині друкують слово «Додаток ___» і його назву (за наявності), праворуч у верхньому куті аркуша проставляють

порядковий номер сторінки. Сторінки документа нумерують, продовжуючи наскрізну нумерацію роботи (не займаючи власної нумерації сторінок документу).

За необхідності текст додатків може поділятися на розділи, підрозділи, пункти, підпункти, які слід нумерувати в межах кожного додатку відповідно до вимог 6.2. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру) і крапку, наприклад, А.2 – другий розділ додатка А; В.2.1 – підрозділ 2.1 додатка В; Д.4.1.2 – пункт 4.1.2 додатка Д.

Ілюстрації, таблиці, формули та рівняння, що є у тексті, слід нумерувати в межах кожного додатку, наприклад, рис. В.3 – третій рисунок додатка В; таблиця А.2 – друга таблиця додатка А; формула (А.1) – перша формула додатка А.

В посиланнях у тексті додатку на ілюстрації, таблиці, формули, рівняння рекомендується писати: «...на рис. А.2...», «...за формулою (В.1)...», «...в таблиці Б.3...», «...у рівнянні (В.2)...».

ПІДГОТОВКА КУРСОВОЇ РОБОТИ ДО ЗАХИСТУ ТА ЇЇ ЗАХИСТ

Закінчена курсова робота підписана студентом переплітається у тверду обкладинку або палітурку чи підшивається в папку для курсових робіт, та реєструється в журналі, який постійно знаходиться на кафедрі товарознавства. Після реєстрації, не пізніше, ніж за три тижня до початку екзаменаційної сесії студента, курсова робота передається на перевірку керівнику для остаточного контролю відповідності змісту курсової роботи наданій темі, наукової та реальної обґрунтованості висновків і пропозицій.

Курсова робота, що визнана задовільною, допускається до захисту. Незадовільна робота повертається студентові на доопрацювання. В цьому випадку на титульній сторінці роботи зазначається «Не допущена до захисту» і надаються детальні вказівки, які розділи і як повинні бути доопрацьовані.

Після перевірки курсової роботи науковий керівник підписує її і разом зі своїм відгуком представляє комісії по захисту курсових робіт не пізніше, ніж за два тижні до початку екзаменаційної сесії студента.

Якщо завідувач кафедрою або комісія по захисту курсових робіт не вважає за можливе допустити студента до захисту, то це питання обговорюється на засіданні кафедри за участю наукового керівника та студента, де формулюється мотиваційне рішення про причини відмови в допуску до захисту. Протокол засідання кафедри представляється на Раду факультету.

Захист курсової роботи є завершальним етапом виконання курсової роботи. Захист проходить усно, в призначені строки, перед комісією в складі трьох викладачів (один із яких – керівник роботи, а два інші – ведучі викладачі кафедри товарознавства в митній справі, за якими закріплений цей від навчального навантаження). За підсумками захисту (доклад і відповіді на питання за темою роботи) комісія оцінює роботу. Позитивна оцінка заноситься в залікову відомість і залікову книжку студента. Оцінка «незадовільно»

вноситься тільки в залікову відомість. Захист курсової роботи приймається до здачі першого екзамену сесії.

Для успішного захисту курсової роботи рекомендується підготувати список орієнтовних питань, які б студент задав собі, і сформулювати відповіді на них. Також доцільно підготувати визначення тих термінів, які використовуються в курсовій роботі.

Відповіді на питання – важливий етап захисту. Саме у цей момент студент можете показати членам комісії по захисту курсових робіт, наскільки самостійно і вільно він орієнтується в науковій проблемі. Звичайно доповідачу задається від двох до шести питань. Питання, що задаються на захисті, як правило, можна віднести до одного з трьох типів:

– питання, що задаються з метою уточнити наукові позиції, окремі положення курсової роботи, визначення понять, факти і т.ін.;

– питання, що задаються з метою підтримати, дати можливість деталізувати найбільш цікаві, сильні сторони курсової роботи;

– питання, викликані незадоволеністю членів комісії по захисту курсових робіт від переглядання курсової роботи або заслуховування доповіді студента. Питання цього типа легко відрізнити від інших по інтонаціях, з якими вони задаються, спрямованості і т.ін. І тут студенту необхідно бути особливо уважним, по можливості дати вичерпні відповіді.

По доповіді і відповідям студента на питання комісія судить про ступінь володіння їм матеріалом курсової роботи, про широту його кругозору, ерудицію і уміння аргументовано відстоювати свою точку зору.

Студенту, що не захистив курсову роботу в встановлений термін з поважної причини, підтвердженої документально, може бути за його особистою заявою надано право повторного захисту курсової роботи під час наступного періоду роботи комісії по захисту курсових робіт.

Студент, що одержав незадовільну оцінку за курсову роботу, не допускається до здачі екзаменаційної сесії. В цьому випадку студенту комісія встановлює, чи може він представити до повторного захисту ту ж саму роботу, але з відповідними доопрацюваннями, що були визначені комісією, або повинен розробити нову тему, яку встановлює кафедра. Після повторного незадовільного захисту курсової роботи студент відраховується з університету.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Оцінка курсової роботи проводиться на закритому засіданні комісії по захисту курсових робіт. При оцінюванні курсової роботи враховується низка складових, зокрема:

- формування об'єкту і предмету дослідження;
- відповідність структурних розділів і пунктів визначеній тематиці та вимогам до даної роботи;
- відповідність вимогам щодо оформлення робіт;
- наявність посилань;

- дотримання граматичних і стилістичних правил;
- вміння студента подавати результати свого дослідження, логічно структурувати доповідь, наявність дослідницької роботи, аналізу, рекомендацій, висновків, пропозицій.

Параметри та критерії оцінювання курсової роботи наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 – Параметри та критерії оцінювання курсової роботи

Параметри оцінювання	Діапазон оцінки, бал	Критерії оцінювання за бальною шкалою
1	2	3
<i>Оцінювання якості курсової роботи</i>	0 - 80	
Відповідність змісту курсової роботи темі та затвердженому плану	0-15	0 – зміст жодного з пунктів роботи не відповідає затвердженому плану
		5 – зміст одного розділу курсової роботи відповідає затвердженому плану
		10 – зміст двох розділів курсової роботи відповідає затвердженому плану
		15 – зміст усіх пунктів курсової роботи відповідає затвердженому плану
Ступінь розкриття теоретичних аспектів проблеми, обраної для дослідження, та коректність використання понятійного апарату	0-15	0 – понятійний апарат не сформовано; теоретичні аспекти проблеми не розкриті
		5 – понятійний апарат сформовано, але теоретичні аспекти проблеми не розкриті
		10 – понятійний апарат сформовано, теоретичні аспекти проблеми розкриті частково
		15 – понятійний апарат сформовано, теоретичні аспекти проблеми розкриті
Ступень обґрунтованості наукових методів, методик та підходів до постановки експериментальної частини та розв’язання проблеми	0-20	0 – відсутні експериментальні дані
		5 – експериментальні дані наведено, але методична доцільність та правильність методичних розробок не сформовано, відсутні обґрунтованість висновків з кожного розділу, математична обробка експериментальних даних роботи
		10 – експериментальні дані наведено, методична доцільність та правильність методичних розробок сформовано, але

Продовження табл. 1		
1	2	3
		їх відповідність меті та задачам курсової роботи відсутні, відсутні обґрунтованість висновків з кожного розділу, математична обробка експериментальних даних роботи
		15 – експериментальні дані наведено, методична доцільність та правильність методичних розробок висвітлена,
		присутня обґрунтованість висновків з кожного розділу, але відсутня математична обробка експериментальних даних роботи
		20 – експериментальні дані наведено, методична доцільність та правильність методичних розробок висвітлена, присутня обґрунтованість висновків з кожного розділу, присутня статистична та математична обробка експериментальних даних роботи
Ступень використання самостійності; висвітлення особливостей прояву та розв'язання досліджуваної проблеми	0-10	0 – відсутність логічності, послідовності, аргументованості, літературної грамотності викладення матеріалу, несамостійність виконання роботи
		5 – самостійний і творчий підхід до виконання курсової роботи, логічність, послідовність, аргументованість, літературна грамотність викладення матеріалу, але відсутність плановірності і систематичності характеру роботи над темою
		10 – самостійність і творчий підхід до виконання курсової роботи, логічність, послідовність, аргументованість, літературна грамотність викладення матеріалу, плановірність і систематичність характеру роботи над темою
Обсяг та адекватність використаних при написанні роботи	0-10	0 – залучені матеріали лише навчальних підручників та посібників (до 15 джерел), етика посилань не дотримана
першоджерел та дотримання етики		5 – залучені матеріали навчальних підручників та посібників, періодичних

Продовження табл. 1		
1	2	3
посилань		видань (15-20 джерел), етика посилань дотримана частково
		10 – залучені матеріали навчальних підручників та посібників, монографій, статистичних збірників та довідників, періодичних видань та мережі Internet (більше 20 джерел), етика посилань дотримана
Відповідність оформлення курсової роботи встановленим вимогам	0-10	0 – текст курсової роботи оформлено з суттєвими порушеннями встановлених вимог
		5 – текст курсової роботи оформлено з незначними порушеннями встановлених вимог
		10 – текст курсової роботи оформлено у відповідності до встановлених вимог
<i>Оцінювання захисту курсової роботи</i>	<i>0 – 20</i>	
Вміння чітко та стисло викласти основні результати дослідження	0-10	0 – студент неспроможний чітко та стисло викласти основні результати дослідження
		5 – студент неупорядковано викладає основні результати дослідження
		10 – студент спроможний чітко та стисло викласти основні результати дослідження
Повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання	0-10	0 – студент неспроможний надати відповіді на поставлені питання
		5 – студент надає неповні, поверхові, необґрунтовані відповіді на поставлені питання
		10 – студент надає повні, глибокі, обґрунтовані відповіді на поставлені питання

Остаточне оцінювання рівня виконання та захисту курсової роботи здійснюється за 100-бальною шкалою, при цьому пріоритетність має рівень оцінювання курсової роботи науковим керівником, на що відводиться 75% від загальної суми оцінки.

Після чого дані 100-бальної шкали оцінювання переводяться в 4-бальну та шкалу за системою ECTS за критеріями, наведеними в таблиці 2.

Таблиця 2 – Критерії оцінювання знань студентів

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання роботи або відповідь без помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня, виконання роботи з незначними помилками – до 5%)
75-81		C	Добре (взагалі правильна робота, відповідь з кількома незначними помилками – до 10%)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але з певною кількістю помилок (до 25%), які не заважають достатньо повному висвітленню питання, відповіді)
60-66		E	Достатньо (виконання робіт задовольняє мінімальні критерії для позитивної оцінки, кількість помилок до 40%)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (потрібно додатково попрацювати для отримання позитивної оцінки)
1-34		F	Незадовільно (необхідна серйозна подальша робота для отримання позитивної оцінки)

Рішення щодо оцінки курсової роботи оголошується в той самий день після закінчення захисту всіх робіт, після чого оцінка записується на титульному аркуші курсової роботи та проставляється в екзаменаційну відомість і залікову книжку студента.

ДОДАТКИ

Додаток Б. Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи

Державний біотехнологічний університет

Кафедра торгівлі, готельно-ресторанної та митної справи

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Товарознавство(харчові продукти та непродовольчі товари)»

з теми: «.....»

Студента _____ курсу _____ групи
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність
_____
(прізвище та ініціали)

Керівник _____
(наук. звання, посада, П.І.П-б. керівника)

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____
(підпис) (прізвище та ініціали)
_____
(підпис) (прізвище та ініціали)
_____
(підпис) (прізвище та ініціали)

м. Харків – 20..... рік

Додаток В. Приклад оформлення ключових слів та умовних скорочень

КЛЮЧОВІ СЛОВА, ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

Ключові слова: шкільні зошити, асортимент шкільних зошитів, товарознавча характеристика шкільних зошитів, маркування шкільних зошитів, виробництво шкільних зошитів, споживча оцінка якості шкільних зошитів.

Перелік умовних скорочень:

АПК – агропромисловий комплекс;

ДМСУ – державна митна служба України;

ЗЕД – зовнішньоекономічна діяльність;

КМЦ – карбоксиметилцелюлоза;

ТПП – торгово-промислова палата;

УАС – Українська Асоціація споживачів;

УПЗПС – Українська партія захисту прав споживачів;

УКТЗЕД – українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності;

ЦКУ – цивільний кодекс України.

ШК – штриховий код.

Додаток Д. Приклад оформлення списку літератури
ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ВІДПОВІДНО ДО ДСТУ 8302:2015

«БІБЛІОГРАФІЧНЕ ПОСИЛАННЯ. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ПРАВИЛА СКЛАДАННЯ» Книги	
Приклади	Однотомні видання
один автор	<p>Станкевич С. В. Шкідники олійних капустияних культур України : навч. посібник / Держ. біотехнол. ун-т. Житомир, 2022. 242 с.</p> <p>Антощенкова В. В. Системи та механізми інноваційного розвитку підприємств галузі тваринництва в системі управління продовольчою безпекою : монографія. Харків : Друкарня Мадрид, 2021. 340 с.</p> <p>Скворчевська Є. Л. Порівняльна педагогіка : конспект лекцій для здобувачів перш. (бакалавр.) рівня вищ. освіти спец. 015 Професійна освіта, 015.37 Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології, для студентів ден. та заоч. форм навчання / Держ. Біотехнол. ун-т. Харків, 2022. 117 с.</p>
два автори	<p>Смачило В. В., Божидай І. І. Формування конкурентної стратегії агропромислових підприємств : монографія / Держ. біотехнол. ун-т. Харків : ФОП Рейтинг, 2022. 176 с.</p> <p>Спольнік О. І., Каліберда Л. М. Електромагнетизм : підручник. Харків : Міськдрук, 2017. 276 с.</p> <p>Сумець О. М., Сиромятніков П. С. Виробнича логістика: технічні системи і прийоми раціоналізації переміщення матеріальних потоків : навч. посібник. Харків : ТОВ ПромАрт, 2018. 100 с.</p>
три автори	<p>Семенюк Д. П., Петренко О. В., Якушенко Є. М. Обладнання для холодильної та електромагнітної обробки харчових продуктів. Ч. 1 : навч. посібник. Харків : ДБТУ, 2022. 184 с.</p> <p>Винограденко С. О., Макеева Л. М., Степаненко Т. О. Практикум з геодезії / Держ. біотехнол. ун-т. Харків : ДБТУ, 2022. 75 с.</p> <p>Воронянський О. В., Кулішенко Т. Ю., Скубій І. В. Політологія : підручник. Харків : Вид-во Стеценко І. І., 2017. 180 с.</p>

<p>чотири і більше авторів</p>	<p>Основи біохімії у тваринництві : навч. посібник / О. Ф. Чечуй та ін. ; Держ. біотехнол. ун-т. Харків : ДБТУ, 2022. 161 с.</p> <p>Економічні розрахунки в інженерній діяльності на прикладах задач електроенергетики : підручник / М. М. Черемісін та ін. Харків : ФОП Панов А. М., 2018. 228 с.</p> <p>Українсько-англійський словник термінів технологічних систем ремонтного виробництва / О. І. Сідашенко та ін. Харків, 2016. 412 с.</p>
<p>автор(и) редактор(и) упорядник(и) (автор-укладач(и))</p>	<p>Методи аналізу соціологічних даних : методичні рек. для студентів спец. 054 Соціологія, перш. (бакалавр.) рівень освіти / Держ. біотехнол. ун-т ; авт.-уклад. І. С. Нечитайло. Харків : ДБТУ, 2022. 64 с.</p> <p>Основи трібології : підручник / А. М. Антипенко та ін. / за ред. В. А. Войтова. Харків : ЧП Червяк, 2008. 342 с.</p> <p>Облаштування об'єктів агробізнесу : навч. посібник / М. В. Марченко та ін. ; за ред.: О. В. Нанки, О. А. Науменко. Харків : Диска Плюс, 2018. 434 с.</p>
<p>автор(и) та перекладач(и)</p>	<p>Українка, Леся. Повне академічне зібрання творів : у 14 т. Т. 8. Переклади: поезія, проза, драма, публіцистика та інше. Упоряд.: О. Маланій [та ін.] ; ред. т. М. Стріха ; Волин. нац. ун-т ім. Л. Українки. Луцьк : ВНУ, 2021. 1120 с.</p> <p>Laplace P. S. A philosophical essay on probabilities / trans.: F. W. Truscott, F. L. Emory. Original work published 1814. New York, NY: Dover, 1951. 196 p.</p>
<p>без автора</p>	<p>Конституція України: наук.-практ. комент. / редкол.: В. Я. Тацій (голова) та ін. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2012. 1128 с.</p> <p>Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ: Генеза, 2004. 736 с.</p> <p>Наука і методика : зб. наук.-метод. пр. Вип. 27 / НМЦ інформ.-аналіт. забезпечення діяльності аграр. ВНЗ "Агроосвіта". Київ : Агроосвіта, 2014. 74 с.</p>
<p>Багатотомні видання</p>	
<p>Приклади</p>	<p>Енциклопедія історії України: у 10 т. / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.</p> <p>Семенюк Д. П., Петренко О. В., Якушенко Є. М.</p>

	<p>Обладнання для холодильної та електромагнітної обробки харчових продуктів : навч. посібник. у 2 ч. Ч. 1 / Держ. біотехнол. ун-т. Харків: ДБТУ, 2022. 184 с.</p> <p>Заїка П. М. Теорія сільськогосподарських машин. Т.1. Ч.1. Машини та знаряддя для обробітку ґрунту : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Харків : Око, 2001. 443 с.</p> <p>Проблеми економіки агропромислового комплексу і формування його кадрового потенціалу : колектив. моногр. у 2 т. / Харків. держ. техн. ун-т сіл. госп-ва, Ін-т аграрної економіки УААН ; за ред. П. Т. Саблука, В. Я. Амбросова, Г. Є. Мазнева. наук. вид. Київ : ІАЕ, 2000. Т. 2. 676 с.</p>
Інші видання	
автореферати дисертацій	<p>Абашнік В. О. Філософія в Харківському університеті: історія інституцій, праць та персоналій (1804-1920) : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня д-р філософ. наук, 09.00.05 - історія філософії. Дніпропетровськ, 2015. 34 с.</p> <p>Шамара І. М. Управління розвитком потенціалу конкурентоспроможності підприємств галузі туризму та сільського зеленого туризму: автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук; наук. кер. С. І. Плотницька ; Харків. нац. техн. ун-т с.-г. ім. П. Василенка. Харків, 2018. 23 с.</p> <p>Войтов А. В. Підвищення ефективності діагностування гідростатичних приводів сільськогосподарських машин за динамічними характеристиками під навантаженням : автореф. дис. ... канд. техн. наук : 05.05.11. Харків, 2018. 20 с.</p>
дисертації	<p>Севідов І. В. Удосконалення елементів технології вирощування помідора індетермінантного типу у весняних плівкових теплицях : дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філософії : за спец. 201 Агрономія : захищена 22.12.2021 / наук. кер. Г. І. Яровий ; Держ. біотехнол. ун-т. Харків : ДБТУ, 2021. 214 с.</p> <p>Войтов А. В. Підвищення ефективності діагностування гідростатичних приводів сільськогосподарських машин за динамічними характеристиками під навантаженням : дис. ... канд. техн. наук : 05.05.11. Харків, 2018. 199 с.</p>

архівні документи	<p>Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. ЦДАГО України (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф.1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64, 64 зв., 71.</p> <p>Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p> <p>Наукове товариство ім. Шевченка. Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаніка НАН України. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</p>
патенти	<p>Клітка для утримання курей-несучок: пат. 151662 Україна: МПК (2022.01) А01К 31/00 А01К 31/06 (2006.01). № у 2022 00587. А. П. Палій, К. В. Іщенко, А. П. Палій; заявл. 10.02.2022; опубл. 25.08.2022, Бюл. № 34. 3 с.</p> <p>Пристрій для обробки вимені корів у доїльних залах: пат. 151014 Україна: МПК (2022.01) А01J 7/00. № у 2021 06282. К. О. Родіонова, А. П. Палій, М. С. Хіміч, А. П. Палій, Р. А. Дубін; заявл. 08.11.2021; опубл. 25.05.2022, Бюл. № 21. 3 с.</p> <p>Пристрій для переддоїльної обробки вимені великої рогат худоби: пат. 151015 Україна: МПК (2022.01) А01J 7/00. № у 2021 06294. А. П. Палій, К. О. Родіонова, М. С. Хіміч, А. П. Палій, М. В. Анфьорова; заявл. 08.11.2021; опубл. 25.05.2022, Бюл. № 21. 3 с.</p>
препринти	<p>Сумець О. М. Критичний аналіз підходів до оцінки логістичної діяльності підприємств. Харків : Міськдрук, 2014. 32 с. (Препринт / Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. П. Василенка)</p> <p>Сумець О. М. Ланцюги поставок: організаційний аспект. Харків : Міськдрук, 2011. 52 с. : табл. (Препринт / Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. П. Василенка)</p>
депоновані наукові праці	<p>Нечитайло Ю. А. Компонування оптичної системи розгортання для навігації автономного транспортного робота та її параметри / Харків. держ. авт.-дор. техн. ун-т. Харків, 1997. 6 з: іл. Деп. у ДНТБ України 10.01.97, №4-Уі97.</p>

<p>стандарти</p>	<p>ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>ДСТУ ГОСТ 7.1 2006. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання: чинний з 2007-07-01. Київ : Держспоживстандарт України, 2007. 47 с. (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи) (Національний стандарт України).</p> <p>ДСТУ 7157:2010. Інформація та документація. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості. Уведено вперше ; чинний з 2010-03-11. Київ : Держспоживстандарт України, 2010. 18 с. (Інформація та документація) (Національний стандарт України).</p> <p>ДСТУ 8302-2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Уведено вперше ; чинний з 2016-07-01. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с.(Інформація та документація) (Національний стандарт України).</p> <p>ДСТУ 3017:2015. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. [На заміну ДСТУ 3017-95 ; чинний з 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. IV, 38 с. (Інформація та документація) (Національний стандарт України).</p> <p>ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ 3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).</p> <p>ДСТУ 3008:2015. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання.[Чинний від 2017-07-01]. Вид. офіц. Київ, 2016. 25 с. (Інформація та документація).</p>
<p>бібліографічні показники</p>	<p>Дисертації, захищені в спеціалізованих вчених радах ХНТУСГ (1959-2020 рр.) : бібліогр. показник : до 90-річчя Харків. нац. техн. ун-ту сіл. госп-ва ім. П. Василенка / Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. П. Василенка, Наук. б-ка ; уклад.: Е. М. Бочарова, Т. Б. Богданова , В. В. Руденко ; наук. ред. Н. М. Ніколаєнко. Харків : ХНТУСГ, 2020. 116 с.</p>

	<p>Наукові праці співробітників механіко-технологічного факультету Харківського національного технічного університету сільського господарства за 2001-2005 рр: бібліогр. покажчик / уклад. : Т. В. Новікова, Л. О. Кучерявенко, Т. Б. Соколовська, С. М. Кіреєва ; Бібліотека ХНТУСГ. Харків, 2006. 191 с.</p>
каталоги	<p>Каталог гібридів ріпаку 2015 : каталог. Київ. : ОЦ Сенатор, 2015. 31 с. : фото.</p> <p>Каталог сільськогосподарської техніки / В. І. Мельник та ін. Харків : Міськдрук, 2021. 1605 с.</p> <p>Каталог наукових послуг Харківського державного технічного університету сільського господарства / М-во аграр. політики України, ХДТУСГ; підготув.: Д. І. Мазоренко, Л. М. Тіщенко, П. М. Заїка, С. І. Васильєв. Харків, 2001. 86 с.</p>
Частина видання	
розділ книги	<p>Ніколаєнко Н. М., Давидова І. О. Система інформаційно-ресурсного забезпечення фахівців туристичної галузі України Феномен туризму: розмаїття сенсів : монографія. Харків : Стильна типографія, 2019. Розділ: 3. С. 123-132.</p> <p>Пилипенко С. Г. Інтерпретація землі в умовах медійної сучасності. Медиа и философия: грани взаємодія : монографія / А. П. Алексеєнко, М. В. Бейлин, Л. М. Гандзюк и др.; под ред.: Л. Н. Дениско, С. А. Заветного. Харьков : Право, 2017. Гл. 2, подразд. 2.7. С. 114–121.</p>
тези доповіді, матеріали конференції	<p>Динамічний моніторинг технічного стану стартерних акумуляторних батарей в процесі їх життєвого циклу згідно процедур battery care and battery management / О. А. Макогон та ін. Автомобільний транспорт в аграрному секторі: проектування, дизайн та технологічна експлуатація : матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф., м. Харків, 10 груд. 2021 р. Харків : ДБТУ, 2021. С. 110-116.</p> <p>Шевченко С. А. Моделювання впливу обслуговування машин рослинництва за станом перед технологічною операцією на втрати врожаю. Комплексне забезпечення якості технологічних процесів та систем : зб. матеріалів VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 10-12 трав. 2018 р.). Чернігів, 2018. С. 222–224.</p>

	<p>Висоцька Н. Ю., Хромуляк О. І. Сучасні проблеми лісовідновлення сосни звичайної (<i>Pinus silvestris</i> L.) в умовах Київського Полісся. Ліс, наука, молодь : матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, магістрів, аспірантів і молодих вчених (м. Житомир, 22 листоп. 2018 р.). Житомир, 2018. С. 33.</p> <p>Study of degradation mechanism of metal-cutting tools and their hardening by ZrN PVD coatings / T. Skoblo et al. International Conference-School in Plasma Physics and Controlled Fusion (Kharkiv, September 10-13, 2018) : Abstracts. Kharkiv, 2018. P. 167.</p>
<p>стаття з довідкового видання</p>	<p>Новікова Т. В. Бібліотека Харківського державного технічного університету сільського господарства. Енциклопедія Сучасної України. Київ, 2003. Т. 2. С. 720.</p> <p>Тищенко Л. М. Мазоренко Дмитро Іванович. Енциклопедія Сучасної України. Київ, 2017. Т. 18. С. 489.</p>
<p>стаття з продовжуваного видання</p>	<p>Заєць В. М. Оцінка залишкових напружень та деформацій навколо включень карбідів при охолодженні евтектоїдної сталі стійок культиватора. Вісник Харків. нац. техн. ун-ту сіл. госп-ва ім. П. Василенка : зб. наук. пр. Харків, 2018. Вип. 197: Деревооброблювальні технології та системотехніка лісового комплексу. С. 266–273.</p> <p>Пастухов В. І., Мельник В. І., Миронов П. А. Уточнення моделі розрахунку коефіцієнта використання часу зміни на механізованих польових роботах. Науковий вісн. НАУ : зб. наук. пр. Київ, 2007. Вип. 107, Ч. 1. С. 295–301.</p>
<p>стаття з періодичного видання (журналу, газети)</p>	<p>Лисиченко М. Л., Хандола Ю. М., Гузенко В. В. Аналіз шляхів керування енергоспоживанням електроприводів об'єктами АПК. Інженерія природокористування. 2021. № 4 (22). С. 89-93.</p> <p>Суска А. А. Особливості становлення та функціонування регіональних ринків соціально-екологічних послуг. Інтелект XXI. 2018. № 4. С. 51-59.</p> <p>Макаренко М. Г. Новий двигун для тракторів ХТЗ. Автодвор. 2018. июль-август (№ 7-8). С. 6.</p> <p>Дудник О. Мотивація – запорука формування кваліфікованих керівників. Світоч знань. 2018. берез.-трав. (№ 143/145). С. 9.</p>

	Evaluation of the Reliability of Transport Service of Logistics Chains / Victor Vojtov et al. <i>International Journal of Engineering & Technology</i> . 2018. Vol. 7, No 4.3. P. 270-274.
рецензії	<p>Гришин І. Я. Старий та новий вид спілкування [рецензія]. Філософія спілкування: філософія, психологія, соціальна комунікація. 2015. № 8. С. 221–222. Рец. на кн.: Грабарь Н. Г. Спілкування в бібліотеці: теоретико-методологічний аналіз : монографія. Харків : Майдан, 2015. 354 с.</p> <p>Крисанов Д. Ф., Лайко П. А., Чупіс А. В. Актуальне дослідження проблем управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств [рецензія]. Економіка АПК. 2008. № 9. С. 153-154. Рец. на кн. : Стецюк П. А. Теорія і практика управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств : монографія. Київ : ННЦ ІАЕ, 2008. 386 с.</p> <p>Csikos R., Garcia E., Worley R. Book Reviews. <i>Journal of Criminal Justice Education</i>. 2010. Vol. 21, No. 1. P. 93–99. Review of the book: Beck E., Britto S., Andrews A. <i>In the shadow of death: Restorative justice and death row families</i>. Oxford, NY: Oxford University Press, 2007. 336 p.</p>
Електронні ресурси	
Приклади	<p>Електротехніка і електроніка : метод. вказ. до лаб. роботи № 1: Дослідження лінійного електричного кола змінного струму з послідовним з'єднанням активного опору (R), котушки індуктивності (L) та конденсатора (C) / авт.-уклад.: Н. Г. Косуліна, П. О. Кравченко, Г. А. Ляшенко. Харків, 2018. 22 с. URL: http://internal.khntusg.com.ua/fulltext/PAZK/UCHEBNIKI/36468.pdf (дата звернення: 21.01.2019).</p>
ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ <i>(Нормативно-правові та інші юридичні акти, опубліковані в офіційних джерелах оприлюднення, в тому числі електронні ресурси)</i>	
Приклади	<p>Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р.: відповідає офіц. тексту. Харків: Право, 2016. 82 с.</p> <p>Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.</p> <p>Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014</p>

р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 15.01.2019).

Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення безпечної експлуатації сільськогосподарської техніки : Закон України від 03.06.2014 р. № 1303-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1303-18> (дата звернення 05.02.2019).

Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40.Офіційний вісник України. 2017. № 20. С. 136–141.

Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. Офіційний вісник України. 2013. № 50. С. 18.

Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва : постанова КМ України від 01.03.2017 № 130. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/130-2017-п> (дата звернення 05.02.2019).

Про призначення академічної стипендії Кабінету Міністрів України студентам закладів вищої освіти : розпорядження КМ України від 27 груд. 2018 р. № 1060-р. Уряд. кур'єр. 2019. 5 січ. (№ 3). С. 18.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	5
КЕРІВНИЦТВО КУРСОВИМИ РОБОТАМИ	6
ТЕМАТИКА ТА ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	8
СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ	10
ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ПЕВНИХ РОЗДІЛІВ КУРСОВОЇ РОБОТИ	14
1. ВСТУП	17
2. РОЗДІЛ 1 – АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ	18
3. РОЗДІЛ 2 – ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ЧАСТИНА	19
4. ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	21
5. СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	21
6. ДОДАТКИ	22
ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	23
1. Загальні вимоги	23
2. Нумерація	24
3. Ілюстрації	25
4. Таблиці	27
5. Формули	27
6. Загальні правила цитування та посилання на використані джерела	29
7. Список використаних джерел	31
8. Додатки	31
ПІДГОТОВКА КУРСОВОЇ РОБОТИ ДО ЗАХИСТУ ТА ЇЇ ЗАХИСТ	32
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	33
ДОДАТКИ	38
Додаток А. Заява для призначення наукового керівника курсової роботи	37
Додаток Б. Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи	38
Додаток В. Приклад оформлення ключових слів та умовних скорочень	39
Додаток Д. Приклад оформлення списку літератури	40

ТОВАРОЗНАВСТВО (ХАРЧОВІ ПРОДУКТИ ТА НЕПРОДОВОЛЬЧІ ТОВАРИ)

Методичні вказівки до виконання курсової роботи

для студентів денної та заочної форм навчання ступеня освіти бакалавр
факультету управління торговельно-підприємницькою
та митною діяльністю
спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»

Укладачі:

Акмен Вікторія Олександрівна
Сорокіна Світлана Вікторівна
Пенкіна Наталія Михайлівна

Формат 60x84/16. Гарнітура Times New Roman
Папір для цифрового друку. Друк ризографічний.
Ум. друк. арк. __. Наклад __ пр.
Державний біотехнологічний університет
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44

